

BISERIC'A SI SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana : Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu :	Pretiuu insertiuniloru :	Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A SI SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „		
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Invetiamentulu religiosu.

In toti timpii a fost religiunea factorulu de-cidietoriu asupra sortii popóreloru, ér popóru nostru in deosebi a privitu in religiune comór'a cea mai scumpa remasa din betrani. Romanulu se numesce cu fala „crestinu“, ér sub crestinismu intielege *crestinismulu genuinu, asia precum Va conservatu, si lu-propaga biseric'a ortodocsa orientala.*

Romanulu tiene multu la legea sa, si unde nu este atinsu de coruptiunea streina, séu de veninulu semidoctismului si alu unei spoieli, ce voiesce a-si face locu sub masc'a „pretinsei civilizatiuni“ : acolo nu-si da legea sa pentru tóta lumea. In acelasi timpu inse vedemu din nefericire, ca ici colea printre invetiati acestui poporu se respandesc unu curentu de idei, cari alteréza, si schimonosescu adeverat'a religiune stremosiéscu.

In astfelu de impregiurári fói'a nóstra, fidelu programulu si convingeriloru ómeniloru grupati in giurulu ei, si-a ridicatu totdeun'a vocea, si a combatutu ori ce incercare de acésta natura. Astfelu unu dnu colaboratoru alu nostru a criticatu in colónele acestei foi in anulu 1878 unu manualu de religiune pentru scól'a elementara aparutu in acelasi anu, arétandu cu provocare la autoritatea bisericeii, ca respectivulu manualu contine unele gresieli atât in materia, cât si in forma; ér in anulu 1879 voindu a ne luminá asupra unei cestiuni insemnate, amu publicatu unu tractatu referitoriu la „a dou'a casatoria a preotiloru“, notandu anume, cà lu-publicámu, cá si o parere individuala a dlui autoriu. (Contienu respectivulu tractatu idei si doctrine contrarie spiritului bisericeii ortodocse éra pré naturalu, cá se fia supusu unei critice, cu scopu cá se ne chiarificámu.

Ei, dar ce se vedi? Tienut'a foii nóstre a fost intempinata de mari susceptibilitáti. Pentru acésta tienuta am avutu a indurá grele atacuri

chiar din acele parti, de unde nu ne asceptámu, si chiar nici nu ne poteamu asceptá. Nu se finise adeca bine in colónele foii nóstre cestiunea casatoriei a dou'a a preotiloru, cand unu dnu correspondentu alu „Telegrafului Romanu“ incarcá pre dlu Mangra, care in cestiunea numita infacisiase doctrin'a bisericeii, cu totu felu de epitete numindu-lu „scolasticu alu evului mediu“ si altele, si atacandu in necunoscentia de cauza si redactiunea dela „Biseric'a si Scól'a.“

Respundiendu colegulu nostru Mangra respectivulu correspondentu, onorabilii confrati dela „Telegrafulu Romanu“ in notele redactiunei aflara de bine a ne indreptá unele atacuri nemeritate la adres'a nóstra.

Vorbindu de critic'a facuta de unu colaboratoru alu nostru in anulu 1878 manualulu de religiune amintitu mai sus se esprima onorabil'a redactiune dela „Telegrafulu Romanu“ astfelu : „Este curiosu lucru, ca numai „Bis. si scól'a“ a datu o critica aspra „carticelei“ *) de care se face amintire, pe cand in Transilvani'a si Romani'a carticeau'a a fost altfelu judecata. *Se vede ca „adeverat'a ortodocsi'a s'a retrasu din tóte partile romane in dieces'a Aradului.**)* Totu cu acésta ocasiune ne a mai adresatu acea onorabila redactiune si altele, de cari preferimu a nu ne ocupá de asta data.

Ne a dorutu reu, cand am cetitu ironi'a de sus, nu pentruca onor. confrati dela „Telegrafulu Romanu“ incérca a lovi in noi; *ci din motivulu ca prin o astfelu de tienuta dupa noi se incérca a lovi in santele asiedieminte ale bisericeii nóstre.* N'am respunsu inse cu nici unu cuventu; dar acum avendu inainte fapte positive, cari aprobéza pe deplinu atitudinea foii nóstre in cestiunile

*) Manualulu de religiune edatu de dlu I. Popea sub titulu : „Religiunea crestina pentru scóelele poporali de ambele sece.“ Redactiunea.

**) Vedi „Telegrafulu Romanu“ Nr. 139 din anulu 1879.

amintite punemu in vederea publicului mare reportulu comisiunei *santului sinodu alu Romaniei referitoriu la manualele de religione* dimpreuna cu apreciarile, ce le face acestui reportu duurnalulu „*Timpulu*“ din Bucuresti, din care lu-reproducemu.

Cu chipulu acest'a speramu, ca publiculu impartialu si-va poté face o judecata drépta asupra atitudinei nóstre si a directiunei contrarie atât in ceea ce privesce critic'a numitului manualu de religione, cât si preste totu facia de modulu, cum sunt de a se privi santele asiedieminte ale bisericeii mame. Astfeliu se va poté convinge oricine ca acea „*adeverata ortodocsia*“ ironisata in cuvntele citate mai sus se gasesce din norocire in *tóte partile locuite de Romani*, si nu este restrensa, precum s'a disu „numai in dieces'a Aradului“.

Articlulu din „*Timpulu*“ suna in urmatoriulu modu :

„*Monitorulu*“ publica sumarulu siedintiei dela 30 Noemvrie 1879 a sf. Sinodu.

In acésta siedintia s'a datu cetire unui reportu alu comisiunei pentru cercetarea càrtiloru didactice religióse care, dupa ce face mai antaiu critic'a manualeloru de pana acuma, in mare parte defectuóse, ajunge a constatá si stabili necesitatea unoru manuale mai potrivite scopului. Acestu pasagiu lu-reproducemu mai la vale sperandu cà autorii viitóreloru manuale lu-voru avé in vedere si i-voru intielege spiritulu.

Lupt'a cea mare care s'a incinsu in statele apusene intre sistemulu educativu alu invetiamentulu primariu si secundariu, representatu prin biserica, si intre sistemulu liberalu s'a hotaritu deocamdata in favorulu celui dintaiu. Chiar Franci'a republicana recunósee cà educatiunea, reprezentata mai cu séma priu religia, are precedere inaintea instructiunei puru si simplu, care da óbre care lumina mintii, dar nu da nici o directiva adeveratului sufletu omenescu, caracterului. Scóla a sciintiei pure *nu este si nu póte fi decât universitatea, nu scólele secundare si primare*. Rolulu de capetenia alu acestoru din urma e pe langa elementele de intielegere a sciintieloru, educatiunea — càci numai atât'a póte dá scóla secundara, posibilitatea de a pricepe diferítele sciintie. — In privirea educatiunei invetiamentulu religiosu si-pastréza rolulu de capetenia. E pré adeveratu cà mai tardiu, cand caracterulu este deja formatu, conform normeloru moralei religióse, cercetarea inlocuiesce une-ori credinti'a, si cà se facu incercári — pana acum neisbutite si nedefinitive — de a inlocui credinti'a positiva prin conclusiani din ipotesele supreme ale altoru sciintie. Acestei tendintie de suplantare datorimu numerarele sisteme de metafisica din trecutu si din presentu. Dar de unu lucru trebue a se tiené

séma. Cand asemenea cercetári incepu, caracterulu e formatu de multu si e crestiniu numai mintea umbla pe alte càii. E paradocsu, inse adeveratu, cà chiar ateistii, resariti din popóre crestine, sunt crestini. Ne servimu aci de o comparatie. Copaciulu, pana e micu, ca se crésca dreptu se léga de unu lemnu. Dupa ce a crescutu inse dreptu si frumosu in susu, ar poté se totu nege cà nu datoresce acelu lemnu indreptarea de din launtru si crescerea frumósa, tóta negatiunea nu-i ar ajutá nimicu. Astfeliu si sufletulu omenescu care e de o indoita natura. Dupa ce instinctele cele bune se voru fi desvoltata, sprijinite de indreptariu moralei religióse si cele rele se voru fi inchircitu, póte elu in urma sè-se indoiésca teoreticu asupra unoru puncte din indreptariu practiculu nu va mai poté-o face si va remané unu omu moralisatu si crescutu prin norme credintiei.

De aceea nu potemu indestulu laudá initiativ'a luata de sf. Sinodu in privirea educatiunei religióse si constatámu cu deosebita veneratiune cà si in comissi'a de cercetare a càrtiloru didactice reaflámu pe I. P. S. S. Parintele Metropolitulu alu Moldovei si Sucevei. Principiile de pastrare a limbei, de ferirea de neologismi neintielesi, de predare a moralei si dogmeloru intr'o limba viua si priceputa pentru fragedele minti a copiiloru, precum si pentru cele stricate a o séma de crestinatate ratacita, tóte acestea se cadeau a fi intarite prin colaborarea vredniculu urmasiu alu lui Varlaam. I. P. S. Sa va fi vedendu bine, cà cu tóta inaintarea poporulu nostru pe calea culturai mintii, cultur'a caracterului e mai in paraginire decât ori cand.

Pasagiulu din raportulu comisiiei sf. Sinodu, se rostese astfeliu :

Comisiunea santului Sinodu pentru cercetarea càrtiloru didactice religióse, dupa ce a avutu ocaziune a cercetá aprópe 40 de manuale de invetiamentulu catecheticu, crede de datori'a sa a aduce la cunoscinti'a Sf. Sinodu, convictiunea ce si-a facutu despre starea invetiamentulu catecheticu in scólele nóstre. Acésta stare se oglinzesce in manualele esistente pentru propunerea acestui invetiamentu. *Tóte manualele esistente, sunt arbitrariu si in privinti'a formei, si in privinti'a cuprinderii*. Nu este unitate nici de scopu, nici in alegerea si tratarea materieloru dogmatice si morale. *Unele schilodescu dogmele si invetiatur'a positiva*, altele au aerulu de a face pe copii filosofi, altele tindu a pune in loculu moralei crestine o morala, asia dicendu, *de moda*, incât potemu dice cà pe câte manuale, atâtea si feliuri de catechise, atâtea feliuri si sisteme de dogme si morala. Dar invetiatur'a crestina trebue se fia un'a si aceea si in tóte scólele nóstre crestine precum si credinti'a nóstra ortodocsia este un'a si aceea si

toti marturisimu aceeași credința ortodoxă, și aceeași morală, ca fi ai unei sante biserici ortodoxe. Ce se atinge de limb'a ce autorii acestui feliu de catechise au introdusu în cartile lor, o potemu numi adevera'ta babilonia. Nu se pôte cineva din destulu miră de putien'a pregătire pedagogica a celor mai multi din acesti autori. Copiilor cari nu pricepu ideile, li se vorbește cu espresiuni necunoscute și neintielese, cu frase întortochiate și neregulate.

Pana și ortografi'a unor'a din aceste cărți e cu totul absurda și abatuta dela manier'a, în genere adoptata în scrierea limbei.

Spre curmarea acestei stări viciose a invetiamentului cateheticu comisiunea crede de dator'i'a sa a propune Sf. Sinodu următoarele mijl'ce:

1. A se compune unu manualu de invetiamentu religiosu pentru sc'olele primare de ambe secse. Acestu manualu se fia despartitu în 4 parti, dupa cei 4 ani ai cursului scolaru primariu. În partea 1-a sè-se cuprinda rugatiunile ce trebuie se rostèsca crestinulu în t'ota diu'a, dimineti'a și sér'a, precum și la mèsă. Între aceste rugatiuni trebuie se fia: Crezulu, tatalu nostru, cele diece porunci, cele nouè fericiri și cele nouè porunci ale bisericei. Acestea ca fundamentu alu viitoriu-lui invetiamentu dogmaticu și moralu.

În partea a 2-a o prescurtare din istori'a sacra a vechiului și noului testamentu, alésa asia cá ea se servèsca de preliminaru alu invetiaturei dogmatice și morale, ce va urmá în partea 3-a.

În partea 3-a sè-se cuprinda a) o scurta esplicare a simbolului credintiei, cá parte dogmatica a catehismului; b) o scurta esplicare a celor diece porunci, cu invetiatur'a morală despre datoriile omului catra Dumnedieu, catra apr'opele; c) scurta esplicare a tatalui nostru și a celor nouè fericiri, cá mijl'ce de a nutri nadejdea crestinului pentru dobandirea bunurilor celor mari ale vietii cei vecinice, dupa m'orte.

În partea 4-a datoriile crestinului de a fi în strinsa legatura cu biseri'a și a frecuentá serviciulu divin duminicile și serbatorile pentru nutrirea simtiementului religiosu și moralu.

Notiuni despre cultulu divin esprimat în serviciile dilnice și anuale ale bisericei ortodoxe. Esplicarea cultului în trasurile principale; istoriulu serbatoriloru.

T'ote aceste materii sè-se espuna în asia întindere pe cât permite timpulu destinat prin program'a pentru invetiamentulu religiosu séu cateheticu.

2. A se compune unu alu 2-lea manualu pentru invetiamentulu religiosu în clasele gimnasiale. Partea 1-a se cuprinda o prescurtare din istori'a bisericei crestine. Partea a 2-a invetia-

tura mai desvoltata despre credinti'a, dragostea și nadejdea crestinului ortodoxu.

Partea a 3-a notiuni mai desvoltate despre biserica și cultulu divin.

Partea 4-a esplicarea cetiriloru din Apostolu și Evangelia la t'ote duminicile și serbatorile anuale.

Întinderea acestei materii se fie conforma cu timpulu destinat prin programa pentru invetiamentulu religiosu.

Ca basa la tratarea acestui invetiamentu cateheticu pentru ambele cursuri, primari și secundari, se servèsca cartile edate în tíra de autoritáțile bisericesci, atât cele cunoscute sub nume de catechisu, cât și acele pentru istori'a biblica și pentru esplicarea cultului divin. Între catechise primul locu tiene Marturisirea ortodoxa a metropolitului Petru Movila, recunoscuta în genere cá catechisu perfectu alu bisericei ortodoxe.

În privinti'a literara, manualele se fia scrise în o limba simpla, întielésa de copii, curata de novismele arbitrare și nefolositorie. Termeni noi sè-se introduce numai unde cere sciinti'a și cei termeni sè-se esplice copiiloru prin parafrase. Frasele scurte și regulate. Ortografi'a se fia aceea obicinuita astadi în literatura, și anume cea fonetica.

Cá povatiuitoriu la redigiarea acestoru manuale cât pentru metoda, pentru întindere, pentru espunere, pe acomodare cu inteligenti'a copiiloru precum și pentru aretarea isv'oreloru invetiamentului cateheticu, se recomanda autoriloru oper'a intitulata: *Catehetic'a bisericei dreptcredinti'ose resaritene*, compusa de protopresbiterulu Ioanu Stefanelli, catechetu la sc'ol'a poporala și docentu la facultatea teologica a universitáții din Cernauti tiparita la Sibiu 1879.

3. Sè-se róge d. ministru de culte a destiná cáte unu premiu de 1000 lei pentru fiacare din aceste 2 manuale, cari premii sè-se dea autoriloru celor mai bune manuale de invetiamentu religiosu, unulu pentru sc'olele primare, altulu pentru cele gimnasiale, compuse pe basele aretate mai susu.

4. A se publicá concursu pentru compunerea acestoru dóue opuri dupa renduiel'a ce se pazesce la publicarea și a altoru concursuri pentru scrieri literare.

5. Manualulu concurentiloru sè-se trimita apoi în cercetarea St. Sinodu și premiele sè-se dea autoriloru ale caroru opere se voru aprobá de St. Sinodu, cá cele mai bune. Apoi cele aprobate de St. Sinodu sè-se tiparésca și sè-se introduca prin t'ote sc'olele cá obligátore pentru invetiamentulu religiosu. Cáci acestu ramu de invetiamentu este unu invetiamentu positivu, ba-

satu pe descoperirea Dumnădieșca, stabilitu de mai înainte de biseric'a ecumenica ortodocsa; oricine voesce se remana ortodocsu, nu pôte a se departá dela elu arbitrarmente. Cu deosebire in educatiunea copiiloru nu pôte fi admisu a se propagá alte doctrine, decât acele stabilite de biseric'a.

Comisiunea St. Sinodu crede cá numai cu modulu acest'a vomu poté avé in Romani'a ortodocsa unu invetiamentu religiosu solidu, adevratu ortodocsu, precisatu, unificatu, stabilitu si nestramutatu, precum sunt si credintiele si principiile religioase ale bisericei năstre ortodocse, si se pune capetu anarchiei, arbitrarului si ignorantie ce domnescu astadi in predarea invetiamentulu religiosu in scólele năstre romane.

6. Pana la efectuarea acestoru manuale sê se róge dlu ministru de culte: a) a pune indatorire directoriloru de scóle si profesoriloru de invetiamentu religiosu a nu se servi de alte manuale de cât de acele cercetate si aprobate de St. Sinodu, publicandu prin *Monitorulu Oficialu* anume acele carti si cu numele autoriloru lor; b) a indatori pe profesorii autori ai aceluor carti a corege locurile eronate, precum si limb'a si ortografi'a, dupa observările facute de comisiunile de cercetarea cartiloru didactice de invetiamentu religiosu, aprobatu de St. Sinodu.

Acésta opiniune comisiunea o supune cu respectu la desbaterea si hotarirea St. Sinodu.

(Semnati), Iosifu, metropolitulu Moldovei, episcopu, *Melhisedech, Vladimir Iirnopoleos Suropan.*

Unu resunetu

la afacerile congresuluu nationalu bisericescu gr.-or. din fost'a granitia militara a Banatuluu.

Congresulu bisericescu din anulu 1878 in siedintiele sale au adusu otariri multe si folositoare pentru organismulu nostru nationalu bisericescu, si desi interesele personale la multe ocațiuni se incercara a face pricinii si a delaturá cauzele de comunu folositoare, totusi majoritatea congresuluu purtandu contu de ponderositatea chierarii sale nu a permis, ca cu institutiunea năstra bisericesca, eluptata cu multa truda, se se comita abusu. Acést'a purtare serioasa si plina de intieleptiune toti fii poporulu romanu au salutát'o cu bucuria, cu atât mai multu, cáci terenulu bisericescu nóue castigatu prin tactic'a intielepta a marelui si fericituluu Metropolitu Andreiu Siagun'a este uniculu terenu, pe care ne potemu dezvoltá puterile năstre morale.

Inse pre langa tóte cele multe afaceri, cu care congresulu s'a ocupatu un'a si inca foarte esentiala totusi au trecut'o cu vederea.

Nu inmultirea episcopiiloru — ce s'a intetit foarte tare din partea unoru membrii ai congresuluu, e de lipsa pentru prosperarea in cultura si moralitate a poporulu romanu. Episcopii ce le avemu de factu sunt destule, si pe deplinu indestulescu trebuintiele

bisericesci si nationale, cáci nu e bine cá puterea morala a natiunei sê-se scisioneze in multe parti cu atât mai puțin in timpul presentu, cand puterea materiala abia este de ajunsu pentru sustinerea episcopiloru presentii.

Pentru prosperarea poporulu in moralitate si cultura si prin urmare pentru prosperarea lui in o stare mai buna materiala ar fi trebuitu congresulu sê-se ocupe si cu punerea unei baze pentru acuirarea unei preotimi mai culte. — Si bas'a acést'a dupa parerea mea s'ar poté pune nu atât prin inmultirea dotatiunei, cáci acést'a in multe locuri e cu neputintia, ci prin asigurarea esistintiei si a viitoriuluu statuluu preotiescu.

Precum slujitorii statuluu fara obosire si jertfescu tóte puterile loru oficiuluu, la care sunt aplicati, si se straduescu cu sirguintia a face destulu chierarii loru sciindu celu putienu in genere cá esistintia loru si a familiei loru la totu casulu e asigurata, asia si preotimea cand si-ar sci asigurata esistintia cu mai mare zelu, cu mai multa abnegatiune ar servi chierarii sale si mai multi ómeni cualificati — s'ar aplicá la acésta stare in cinu onorifica si sublimu, dara in praca din lips'a membriloru culti in parte mare desconsiderata.

Asigurarea stărei preotiesci inse nu se va poté efectui, pana cand congresulu sêu singuraticele consistóre nu se voru ingrijii pentru crearea unui fondu de pensiune, ce dupa sistemulu altoru corporatiuni foarte usioru si fara ingreunarea poporulu s'ar poté efectui tocmai prin aceia, cari au de a sperá folósele aceluu fondu de pensiune, si atunci bietii preoti nu ar avé frica, cá voru veni in aceea positie, cá dupa ce a devenitu preotu, murindu, familia lui va remané pe ulitia si copii lui voru fi siiti se mērga in starea cea mai umilita ca servitori pe la economii earora parintele loru le au fostu duhovnicu parinte, — precum chiar in comun'a, unde am onóre a fi ca preotu s'a intemplatu, cá murindu predecesorulu meu preotu, veduv'a preotésa remanendu in stare misera fara de nici unu ajutoriu fiindu, au trebuitu pruncii preotuluu pentru sustinerea vietii sê-se bage in slujba pe la crestiniu nostri. — Crearea fonduriloru de pensiune pentru preoti, invetiatori si pentru ori care functionari e de cea mai mare importantia, si daca congresulu au trecut'u acést'a afacere cu vederea, ea este de recomandat cá sinodulu eparhialu se o imbracisiez si in cerculu loru de activitate se o realizeze.

Pentru esemplu in dieces'a Caransebiuluu sunt cicerit 400 parochii, fiacare parochu se fia constrinsu prin unu concludu sinodalu, ca dupa calitatea parochiei sale se solvésca la fondulu de pensiune, parochulu cu parochii de clas'a I 10 fl., de cl. II-a 8 fl., de cl. III-a 6 fl. si in acestu modu s'ar poté in totu anulu astringe in fondulu acest'a fiindu cam 100 parochii de clas'a I-a dela acestea 1000 fl., dela 200 parochii de clas'a II-a 1600 fl. si dela 100 parochii de cl. III-a 600 fl. laolalta in totu anulu 3200 fl. ceea ce in 10 ani ar face 32,000 fl. si inca cu procentele ce ar cresce inmultitu si mai mare

O suma destulu de considerabila cá se corespuada primeloru trebuintie a unui statu care scie se pretinésca si ajutoriu celu mai micu. Dar afara de aceste contribuiiri s'ar mai poté incassá pentru fondulu acest'a de pensiune si tacele dela clericii cari dupunu esamenulu de cualificatiune, venitele dela sesiunile parochiali reduce si reducande, pedepsele ce aru cadé pre unii preoti pentru eventuale abateri

și s'aru mai poté aflá multe alte isvóre de venitu precum s'a începutu și facutu deja acésta in dieces'a Aradului, unde dupa cum sum informatu fondulu de pensiune și ajutorarea preotiloru deja au crescutu la o suma considerabila.

Unu atare fondu prin contribuire necontenitu ar cresce la o suma considerabila, asia încât dupa vre-o câtiva dieci de ani contribuiriile s'ar poté micșorá la o suma neconsiderabila. Fondulu acest'a ar trebui să se administreze cá tóte celelalte fonduri bisericesti prin consistoriulu eparchialu fiindu supuse la supraveghierea sínódeloru eparchiale, și crescendu la o suma mai considerabila elu ar servi la ajutorarea preotiloru, cari nu mai sunt in stare de a servi, și a familielor remase orfane. —

Esistinti'a unui atare fondu și asiguranti'a de viitoriulu seu și a familiei sale, ori ce s'ar intemplá, ar indemná pre preoti s'ar ocupe mai multu cu afacerile tienátore de chiamarea lor, i-ar face mai aprigi slujitori a lui Ddieu și prin acést'a și poporul de sub pastoirea lor ar face mai mare progresu in cultur'a spirituala și morala.

Petransu fiindu cá infintiarea unui atare fondu ar avé o inrinuintia fórté binefacetória asupra statulu preotiescu, și prin elu asupra credintiosiloru nostri, recomandu acésta idea atentiunei inaltelor organe bisericesti și am firm'a sperantia, cá posteritatea va binecuventá lucrarea lor.

Nicolintiu in 21 Fauru 1880. *Antoniu Popoviciu*
parochu gr.-or.

Germani'a și Vaticanulu.

In fine, dupa preimarinu de doi ani, Curi'a a facutu primulu pasu pentru aplanarea luptei de cultura, adresandu Pap'a o scrisóre fostulu arhiepiscopu de Colonia, in care declara: cá va tolerá cá episcopii se notifice guvernulu inaintea institutiunei canonice, pe acei'a, ce voescu a-i insarciná cu ingrijirea sufletelor. Facia cu legile din Maiu acestu pasu n'are asia mare greutate. Curi'a a toleratu in alte tieri de multu ceea ce voiesce se *tolereze* acum in Germani'a. § 15 din legea despre instalarea preotiloru obliga pe superiori se faca, ceea ce voescu se admita Pap'a acum; numirea candidatiloru inse se cere numai pentru cá presidentii superiori se fie in stare a esaminá daca candidatii au pregatirea ceruta de lege. E batatoriu la ochi, cá Pap'a a adresatu acea scrisóre chiar arhiepiscopulu de Coloni'a, care fusese destituitu prin sentinti'a din 28 Iunie 1876, a unui tribunalu bisericescu. Caracteristicu este inse, cá Pap'a recunósce, in unu punctu insemnatu, legile statulu, și anume chiar in punctulu, la care se referise printiulu Bismark inaintea cu doi ani in o convorbire cu nuntiulu Masella. Principele Bismark declarase, cá daca va admite Pap'a cá preotii se fie namiti, elu va fi gata a modificá legile din Maiu in punctele, cari atingu mai de aprópe Biserici'a.

Eta scrisórea Papei catra dr. Paul Melcher, fostu arhiepiscopu de Coloni'a:

„Leo XIII. Onorate confrate, salutare și bine-venutare apostolica. Cu deosebita placere am cetitu comentariulu teu la circular'a nóstra, in care ne plangemu de reulu socialismulu. Ti-ai datu multa ostendéla, dupa cum credemu noi, la esaminarea bunelor povetie ce le am publicatu in anulu trecut, desbatendu invetiatur'a Bisericeii catolice in acésta privintia. Infricosiat'a ciurma a socialismulu, care se latesce totu mai multu, și strica simtiulu poporulu,

și-ajunge la scopu prin aceea, cá lumin'a adevéruulu eternu este intunecata in inimele multoru ómeni prin retacire și penruca legile neschimbatióse ale buneloru moravuri, ce le invétia religi'a crestina, se lapeda. Socialismulu nu va poté fi impedeatu, pana ce nu se voru fi reintorsu inimile sedusiloru la adevératele principii de adevéru și bine. Acestea din grati'a ceriulu posedu poterea de-a reintórce spre bine inclinaciunile stricate prin pasiuni rele și de a face atát pe individi, cât și popóre intregi se-si indeplinéscá dator'i'a și se mérga pe calea virtutii. In-sarcinandu Cristosu Biserici'a cu acésta misiune i-a datu și poterea necesara pentru implinirea acestei sarcini grele. Acést'a o marturisescu. tóte natiuniile globului, cari a fost eliberate prin biseric'a lui Cristosu de raticirile lumei și aduse la lumin'a și adevéruulu evangheliei. Missiunea nóstra, on. confrate, este de a indeplini totdeun'a acésta dator'ia. In secululu nostru, dupa cum nu póte negá nimeni, artele relative la viéti'a omului și sciintiele naturale au facutu progrese admirabile, dar cu tóte acestea desmoralizarea cresce in modu fórté tristu. Sciindu din istori'a timpuriloru trecute, cá nu progresulu in arte și sciintie, ci zelulu, care se pune in cunósccerea și pazirea legiloru lui Cristosu, duce popóreloru raticite pe calea adevérata a mantuirei și i-apera de crima, dorimu cá Biserici'a să se bucre pretutindeni de libertate, ca se propage invetiatur'a salutara a acestei legi, se umple inimile poporulu de iubirea ei și preotii se póta ingrijí de influinti'a ei asia, ca se aduca fructele dorite. Acést'a este dorinti'a nóstra, on. confrate, spre binele și fericirea patriei tale. Se implinescu aprópe doi ani de cand te-am rugatu se unesci rugaciunile tale și a le credintiosiloru tei cu noi, cá Damnedieu, care este atotmilostivu, se asculte rugaciunile nóstre și se redea Bisericeii nóstre libertatea in imperiulu germanu. Pana acum nu ni s'a implinitu dorintiele; sperámu inse cá cu ajutoriulu dumnediescu silintiele nóstre voru fi încoronate de succesulu doritu. Cu incetulu va disparé banuiél'a vana și gelosi'a nedrépta contra Bisericeii, și conducetorii statulu se voru convinge, cá noi nu tientimu la drepturi streine și cá póte esistá o intielegere durabila intre poterea bisericéscá și acea a statulu, avendu numai ambele parti vointia de a tiené pacea. Cumca suntemu inspirati de acésta dorintia, esti convinsu atát tu cât și totii credintiosi din Germani'a. Da, noi dorimu acést'a asia cá, prevezendu avatagiile ce voru resultá de aci pentru mantuirea sufletelor și ordinea publica, nu ne sñimu a-ti declará, cá noi pentru a grabi acésta, intielegere vomu tolerá cá s'ar anuntie guvernulu statulu germanu, inaintea de institutiunea canonica numele acelor preoti, pe cari i-alegu episcopii dieceselor cá ajutori intru exercitarea ingrijirii sufletelor (nos hujus concordiae maturandae causa passuros ut Borussico gubernio ante canonicam institutionem nomina exhibeantur sacerdotum illorum, quos Ordinarii Dicecesim ad gerendam animarum curam in partem suae sollicitudinis creant).

Se ne rugamu cá domnulu nostru Isus Cristosu se conduca tóte inimele și se faca ca fiecare se-si intrebuintieze silintiele pentru restabilirea imperatiei lui Cristosu in tóta societatea omenéscá. In fine se fie o garantia a iubirei nóstre, a binecuventárei apostolice ce ti-o impartasimu tie și turmei pe care o conduci.

Data in Rom'a, la St. Petru, in 24 Februarie 1880, in alu treilea anu alu pontificatulu nostru.

„Timp“

Leo P. P. XIII.

Immormentarea unui invetiatoriu emeritu.

Emeritiu invetiatoriu *Teodoru Berce* dupa unu morbu causatu de slabitiunea betranetieloru in etate de 66 ani si-a datu sufletulu in manile Creatoriului la 22 Februaru v. 1880.

Repausatulu a servitu cá invetiatoriu in Giula-germana intr'unu restimpu de 47 ani, ér in timpulu din urma a fostu pusu in pensiune.

Immormentarea i-s'a facutu la 24 Februaru an. c., petrecutu fiindu la locul de odichna din mormintele marcybanene din Curticiu de trei preoti si patru invetiatori, de o multime de rudeni, amici si cunoscuti adunati din tóte partile spre a-i dá ultimulu tributulu de recunoscintia, ca unuia, ce au fostu unu betranu iubitu si stimatu de toti si unu omu de adeveratu caracteru. Marimea conductului érá impo-santa. Chiar si stradele, pe unde trecea conductulu erau decorate de multimea privitoriloru, semnu pré invederatu cá toti l'au iubitu si stimatu.

Rugatiunile pline de pietate si cuventarea cea bine alésa, rostita de parintele Iosifu A. din Kétegyháza cu privire la viéti'a, activitatea si remuneratiunea unui invetiatoriu, mai apoi deslegarea mortuala pronunziata intr'unu modu fórte miscatoriu, facura cá remasitiile pamentesci ale neuitatului emeritu inv. *Teodoru Berce* se fia petrecute si asiezate intre lacramile de durere ale tuturoru amiciloru si cunoscutiloru, cari au luat parte la inmormentarea lui.

Lu-deplangu iubittii sei: veduv'a sa Elisabet'a Berce nascuta Berbecutiú din Giula, ficele sale Sabina si Elen'a dinpreuna cu ginerii sei Vasilu Mironu invetiatoriu in Curticiu si Ioanu Bolbóca proprietariu mare totu acolo, precum si multimea consanganeloru mai indepartati.

Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!
Curticiu, 2 Martiu 1880.

F. Cióra
invetiatoriu.

Diverse.

* **Referitoriu la denumirea parintelui archimandritu Morariu Andreeviciu** cetimu in „Timpulu“ urmatóarele: Din Vien'a ne vine scirea cá scaunulu metropolitanu alu Bucovinei si Dalmatiei e in fine ocupatu prin numirea archimandritului Morariu Andreeviciu, unulu din barbati cei mai de caracteru si mai invetiati dintre romanii din Austro-Ungari'a, caruia scól'a populara si biseric'a ortodocsa, i-datorescu fórte multu. Intr'adeveru érá unu timpu in care aprópe tóte cártile invetiamentului primaru, de la abecedariu incependu, cáte erau scrise conform sciintiei pedagogice se datoreau preotului de miru pe atunci Samoilu Andreeviciu Morariu.

I-se mai datoresce apoi manuale pentru invetiamentu religiosu secundariu precum si o colectie de frumóse predici dominicale si a altoru serbátóri de preste anu. Meritul pedagogicu de capetenia alu noului metropolitu este cá intr'adeveru celu dantaiu a scrisu cárti pentru invetiamentulu primaru in limb'a romana dupa unu sistemu bine definitu, conform cu esperintiele pedagogice ale timpului seu, pe cand cártile scolastice ale altoru autori erau lipsite de sistemu si facute dupa o rutina numai. Pe langa acést'a inse I. P. S. S. s'a distinsu totdeun'a prin unu raru talentu de organizare, mai alesu de cand administréza eparchi'a, in care de multu timpu in-depliniá tóte atributiunile unui metropolitu, nelip-

sindu-i altu de cât titlulu unei activitati, care in esentia érá de multu archipastóresca.

Romanii din provinciile austriace ne dau unu ori stralucite si vrednice de imitatu modele a unor vieti pline de o activitate salutara si binecuventata atát pentru consangeniiloru, cât si pentru tronulu caruia sunt supusi, si monarchia de care se tienu. Pornindu de la nisce inceputuri mici, dar muncindu cu desinteresare pentru ridicarea poporului loru din nesciintia si seracia, acesti barbati se ridica incetu in vezulu lumii prin merite reale, prin munca, prin iubire de adeveru. Tardiú — la adanca betranetia abia — se lasá asupra loru aureol'a meritului recunoscutu de coróna chiar, dar acea recunoscere totusi vine, ca o dovéda cá ori cât de grea ar fi in lumea acést'a lupt'a pentru bine si adeveru, totusi pana in sfersitu isbutesce.

* **Epitropi'a provisoria** a fonduriloru comune dieceseloru Aradu si Caransebesiu s'a intrunitu, Marti, Mercuri, si Joi'a trecuta in siedintia plenaria. Cu acést'a ocaziune s'au revedictu socotile anului 1879, si s'au aflu tóte in ordine buna. S'au impartitu apoi mai multe imprumuturi cam pana la sum'a de 40,000 fl.

* **Statu'a lui Stefanu Voda.** Comissiunea executiva a ridicarii statuei lui Stefan Voda a contractatu cu sculptorulu Fremiet din Paris facerea si asiediarea statuei. Sculptorulu va face mai antaiu o statueta dupa indicatiunile, ce i-s'au trimesu. Acést'a statueta va fi espusa la Iasi si Bucuresti la vederea publicului, totdeodata va fi esaminata de ómeni competenti. Comissiunea este in dreptu a cere modificari, ce va crede necesariu a se aduce acestei lucrari si artistulu este detoriu a se acomodá observatiuniloru, ce i-s'ar face. Dela primirea observariiloru artistulu este detoriu a predá in decursu de 14 luni statu'a gat'a in Iasi. Statu'a va fi de marimea statuei lui Henricu IX din Paris. Eroulu va fi imbracatu cu zale, purtandu pe capu unu coifu lesiescu si pe umeri o mantia. Pentru statua si asiediarea ei se va plati artistului sum'a de 135,000 lei noi. Fundamentele pana in faci'a pamentului sunt pe contulu comissiunei. Astfeliu se spera, cá in tómn'a anului 1881 statu'a va poté fi adusa si asiediata la Iasi. Intardiarea a provenitu din caus'a studiiloru istorice ce au trebuitu s'e-se faca de doue comissiuni, cari studie trebue se servésca de basa la compunerea statuei.

* **Comitele supremu** alu comitatului Carasiu Ujfalussy la cererea propria a fost dimissionatu din postululu seu de comite supremu si de comisariu alu comitatului Severinu. Cu agendele impreunate cu postululu de comite supremu alu comitatului Carasiu este incredintiatu comitele supremu alu comitatului Aradu, dlu Tabaydi, ér cu agendele de comisariu pentru comitatulu Severinu este incredintiatu prototariulu comitatului Torontalu Tabakovits Gustáv.

* **Carte noua.** A aparutu chiar acuma si in feliulu acést'a pentru prim'a óra: *Catechese* tratandu Istori'a biblica a Testamentului vechiu. Manualu pentru Catechetii si pentru invetiatorii scóleloru poporale, pentru pastorii sufletesci la catechisatiunile prescise in Biserica, pentru candidatii de invetiatori si pentru educatorii junimei de protopresbiterulu *Ioan Stefanelli*, cetechetu la scól'a poporala gr.-or si docentu la facultatea teologica a universitatii din Cernauti. Editur'a si tipariulu tipografiei Eredei de Clo-si in Sibiu. — Opulu acést'a, precum si cele ce mai sunt sub tipariu, sunt unicele elucrate in mo-

dulu acest'a, deórece autoriulu catechese tratande istori'a biblica a T. v. si nou compuse dupa sistem'a acést'a inca n'a aflatu in nici o limba. Catechesele acestea atientescu cultur'a religiósá si morala a junimei si inlesnirea preotiloru si a invetiatoriloru in esplicatiunea istoriei biblice ambelorú TT. intr'unu modu, cá propunatorii religiunei de acuma inainte la cele ce se afla in opu nu voru avé de adausu nimica séu numai ici si colea fórté putienu amesuratu cercumstariloru si trebuintéioru feliuriteloru precum póte si a datineloru unoru tieri locuite de Romani. Opulu antailea cuprinde T. v. elucratu in 76 de catechese si costa numai 5 fl. v. a. — Se afla de vnzare atát la autorulu in Cernauti, cât si la tipografi'a Eredei de Closius in Sibiiu. Pentru domniú librariú cu 20% rabatu. Cernauti in Februariu 1880. *Autoriulu.*

* **In tipografi'a lui W. Krafft** in Sibiiu a aparutu, si se póte procurá dela autorulu din Sibiiu trimisa franco cu 25 cruceri v. a. „*Nepotulu cá Unchiu*“ comedia in trei acte tradusa dupa Schiller de *Petra-Petrescu*. Totu de acelasi se afla: *Biografi Romane, dupa Grube*, pretiulu 50 cruceri si *Mandrinu*, capitanulu banditiloru. Novela 14 cóle, trimisa franco 75 cr. v. a.

* **Guvernulu francezu** va emite in curend unu ordinu, prin carele se va pronuci'a disolvarea neamenata a conventelorú de iesuiti si a tuturorú congregatiuniloru neautorisate din Franci'a.

* **Hartia de iérba.** — Dupa harti'a de paie, hartia de lemnú si hartia de urdici, éta acum hartia fabricata cu iérba. Dupa unu brevetu recentu anglesu, iérb'a tratata cand este própseta si redusa in pulpa, produce o fibra fórté flecsibila, metasósá, lunga si tenace, dandu o hartia asemenea cu harti'a-panza a desemnatoriloru. Tóte varietátile de ierbi ordinare potú fi intrebuintiate, si e preferabilu in acestu casu a le recoltá inainte de a incepe se inflorésca. Se póte servi cu ea pana cand inca circuléza sev'a, pentruca in casulu de a se uscá complectu, calitatea fibrei pare multu modificata din punctulu de vedere a fabricatiunii hartiei. — Dupa ce s'a taiatu iérb'a, se trece in nisce cilindre ce storcu cea mai mare parte a sevei si rupe fibr'a; se pune apoi iérb'a intr'o cada mare plina cu apa fórté bine, miscandu-o spre a-i luá tóte necuratieniele, Ap'a intrebuintiata póte fi calda séu rece, si cad'a are unu fundu falsu perforatu pe care sta iérb'a si care lasa se cada necuratieniele in compartimentulu inferioru, de unde sunt scóse afara cu apa de spalatu. Apoi se ferbe iérb'a intr'o caldare deschisa séu intr'o caldare cu vaporu cu o lesia de soda si de calciu. Cu caldarea deschisa ferberea continua 45 óre, pe cand dóue óre ajungu cu o caldare cu vaporu. Dupa aceea se ia materi'a din caldare si se pune intr'o teica filtranta, unde este batuta si filtrata o óra séu dóue: se spala in urma in apa curata pana cand e complectu curatita. Past'a astfeliiu obtienuta este apoi rafinata si albita, in urma condusa in masin'a ce trebue se o transfórme in hartia. Harti'a provenindu din past'a de iérba própseta posede o mare resistentia, o flessibilitate insemnata. Ea convine de minune la fabricarea hartiei-panza, a hartiei de desemnatu si de scrisu, fiindca presinta o suprafacia fina si de o mare transparentia, chiar fara sé-se intrebuintieze nici unu cleiu. „V. C.“

* **Unu inventariu picantu.** Dupa ordinulu guvernelorú Franciei si Engliterei, controlorii financiari europeni din Cairo, au compusu deunadi unu catalogu de tóte femeile cari mai traiescu ale fostiloru vice-regi, cu aretarea lefuriloru ce primescu din

cassa statului. S'a constatatú, cá dela primulu vice-rege alu Egiptului, Mehemed Ali pasia (mortu la 2 Augustu 1849) mai traiescu dóue femei, primindu fiecare din cassa statului câte 10,000 galbeni pe anu. Dela fiulu lui Abbas pasia, inse nu mai traiesce de cât o singura femeia cu o léfa anuala de 58,000 franci. Apoi urméza unu mare numeru de odalisce, fiece si nepóte ale acestoru printi, precum si ale lui Ismail pasia fostulu vice-rege, destuitu de curundu, cari tóte sunt intretienute de statú. Sum'a totala a acestoru pensiuni, de si s'au mái redusu in timpulu din urma, totusi se urca la 5.352,000 franci.

* **Diuaristicu.** Cetimu in „*Binele Publicu*“, cá unii din cunoscutii luptatori ai romanismului au hotaritu se scóta unu diariu in limb'a romana si macedona; titlulu diuariului va fi: „*Frati'a Balcaniloru.*“ —

Concursu.

Ad Nr. 216 S.
ex 1879.

La institutele diecesane gr.-or. de teologia si pedagogia din **Caransebesiu** sistemisandu-se unu postu de profesura pentru agronomia cu salariu anuala de 600 fl. v. a. pentru ocuparea acestui postu se escrie prin acést'a concursu cu terminu pana la **13/25 Aprile a. c.** adeca pana la dominec'a Floriiloru.

Competentii pentru acestu postu au se si-trimita la Consistoriulu diecesanu gr.-or. din Caransebesiu petitiile instruate cu urmatórele documente:

1. Atestatu de botezu;
2. Atestate scolastice despre studiele gimnasiale, reale séu din scólele cetatienesce;
3. Atestate despre studiele de agronomia;
4. Atestate despre eventual'a praesa facuta pe terenulu agronomiei.

Caransebesiu in 2/14 Martiu 1880.

Episcopulu diecesanu
Ioanu Popasu m. p.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresce la scól'a gr.-or. confes. din comun'a **Lazu** in inspectora-tulu Ienopoliei — Borosineu, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe **6 Aprile a. c. st. v.**

Salariulu este: in bani gata 105 fl. v. a., 6 cubule de grâu, 6 cubule cucuruzu, 8 jugere pamentu aratoriu, dela 110 de case câte un'a itia de mazere, 10 orgii de lemnú din care este a se incaldí si scól'a, cuartiru cu gradina de 1/2 jugeru.

Recurentii au se reproduca testimoniu de pre-parandia, de cualificatiune, si atestatu de moralitate.

Recursele adresate comitetului parochialu, celu multu pana la 1 Aprile a. c. st. v. se voru trimite iuspectorelui scolaru Nicolau Beldea in Borosineu, care e si post'a ultima.

Recurentii au sé se presinte in un'a Dumineca, séu serbatóre la sant'a Biserica din Lazu, cá se-si arate desteritatea loru in cantarile bisericesci si tipicu. —

Lazu, 10 Martie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea** insp. scol.

Amesuratu dispusețiunei Venerabilului consistoriu diecesanu din Aradu dđto 19 Nov. 1879 Nr. 2467 Plen. se deschide de nou concursu pentru vacantulu postu de protopresbiteru alu Aradului, cu terminu pana la *1/13 Maiu 1880*.

Emolumintele impreunate cu acestu postu sunt:

I. Din protopresbiteratu:

a) dela fiecare parochu, administratoru de parochia, si capelanu cu capelania sistemisata — 124 litre grâu in natura;

b) dela fiecare cununia din protopopiatu 2 fl;

c) pausialu pentru cancelaria pana la 200 fl. pe langa socóta ascernanda sinodului protopopescu.

II. Din parochia din Aradu:

Dóne parti de trei din tóte venitele unei parochii din Aradu, cari se cuprindu:

a) un'a sesiune parochiala in natura;

b) birulu preotiescu in bani 300 fl. v. a.;

c) dotatiune actuala dela orasiulu lib. reg. Aradu 285 fl. v. a.;

d) venitele stolari.

Er $\frac{1}{3}$ parte din tóte aceste venite parochiali e menita capelanului alegandu pentru Aradu. —

Se recere dela recurrenti ca se produca documinte autentice „cá pe langa sciintiele teologice posiedu si cele juridice, séu baremu filosofice, — si cá sunt binemeritati pe terenulu bisericescu, — conform §-lui 3 din regulamentul pentru deplinirea protopopiateloru“. —

Inse Protopopii cari voru poté documentá cu atestatu dela Venerabilulu Consistoriu, cá sunt alesi dela intrarea Stat. org. in viétia — de dupa regulamentul sinodului Eparchialu din Aradu, din anul 1873 — ca recurrenti sunt scutiti dela a dovedi in scrisu recerintele de mai susu. —

Recursele — adresate comitetului protopresviteralu alu Aradului — sè se trimita pana la terminulu de mai sus comisariului consistorialu Iosifu Belesiu protopresviteru in T. Varadia post'a ultima Soborsin.

Datu in Aradu la 12/24 Martie 1880.

pentru comitetulu protopresviteralu:

Iosifu Belesiu m. p.
comisariu consistorialu.

Ioanu Cióra m. p.
notariulu comitetulu.

Prin decisulu Vener. Consistoriu eparchialu dđto 24 Ianuariu a. c. Nr. 185 B. anulandu-se alegerea clericulu Dimitrie Pandoviciu de parochu la parochi'a de a III clasa din *Sintea*; pentru deplinirea aceleia, se deschide concursu de nou, cu terminu de alegere pe Duminec'a din *6 Aprilie st. v. a. c.*

Emolumintele sunt: plata ficsa din spesele cultulu 130 fl. v. a. Un'a sessia de pamentu de cl. II, si incát preotulu nu ar avé vite, pentru rebonificarea pascutulu 30 fl. v. a.

Voitorii de a dobandi acésta parochia, recoursele loru adresate Comitetulu parochialu, si instruite conform prescrijeloru statutulu organieu, pana in 3 Aprilie st. v. a. c. voru avé a le subscrerne la protopopulu tractualu Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza).

Sintea la 1 Martie 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu** protopresbiseru.

Pentru deplinirea parochiei de clas'a III din *Lunc'a* protopresbiteratulu Beiusiului — neputendu-se efeptu alegerea in var'a trecuta pentru nescari ne intielegeri ivite in comitetulu parochialu — prir acést'a se escrie concursu nou, cu terminu de alegere pe *1. Aprilie v. a. c.* pe langa conditiunile cuprinse in concursulu publicatu in acést'a fóia in Nrii 19, 20 si 21 din 1879.

Beiusiu in 28 Febr. 1880.

Vasilu Papp
protopresbiteru.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu vacantu din comun'a Rusova-noua protopresbiteratulu Bisericii albe se escrie concursu cu terminu de alegere pe 30 Martie st. v. Emolominte sunt:

1. In bani gata, intielegendu-se clis'a, sarea si luminele preliminate tóte in . . . 110 fl. v. a.

2. pentru conferintia . . . 10 fl. v. a.

3. in natura 24 metere grâu si 36 metere cucu ruzu.

4. lemne 5 orgi diu care are a se incaldí s scól'a.

5. 2 jugere de pamentu aretoriu (bunu).

6. O gradina de 600 $\square$.^o

7. Cuartiru liberu si gradina de legume.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt poffit recoursele loru instruite conformu stat. org. si adresate comit. par. a le subscrerne la subscribulu in Jamu si pana la terminulu amintitu au se se presenteze in vre-o Dumineca séu serbatóre in biserica pentru de a dovedi cum sciu cantá. —

Rusov'a noua in 24. fauru 1880.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Iosifu Popoviciu** m. p. protopopu

Publicare de licitatie minnenda.

Comun'a bisericesca *Criscioru* in protopresviteratulu Beiusiului, voiesce a si-pingá — zugraví — biserice'a, respective iconostasulu; dreptu ce comitetulu parochialu a decisu pentru predarea aceste lucrári a se tiené licitatie minnenda in faci'a loculu in Duminec'a Floriloru, adeca in *13/25 Apriliu an. curinte la 2 óre d. m.*

Inaltimea iconostasulu e de 5 metri si 1 dc. — ér latimea de 7 metri si 2 dc.

Pretiuulu esclamarei e statoritu la 600 fl. v. a.

Intreprindietorii sunt poffiti a se presentá in faci'a loculu la terminulu defiptu prevediuti cu vadiu de 10°/_o. —

De altmintrelea conditiunile mai in detaiu se potu vedé si pana la terminu la presiedintele comitetulu par. in Criscioru.

Beiusiu in 23 Februaru (6 Martiu) 1880.

pentru comitetulu parochialu
Vasilu Papp
protopopu tractualu.